

Jakabffy Zsolt Attila¹¹ – Hársony Ildikó¹²

– Taylor Ágnes¹³ – Katona Valéria¹⁴ – Magyar Beáta¹⁵

–Taylor Daniel¹⁶ – Tóth Tibor¹⁷

HÉTVÉGI MAGYAR ISKOLA

A SAN FERNANDO VÖLGYBEN

Abstract

Far from home, surrounded by a foreign culture, any national group's key to survival lies in preserving its language and customs. Without its own Hungarian church, school, scout group or any other type of cultural institute, little chance remains for any emigrant community to maintain its identity. This fact was apparent to those Hungarians forced to flee abroad in the aftermath of the Hungarian 1956 Revolt; wherever they settled, organized community efforts immediately appeared. The goal of these emigrant founders was for their children and grandchildren to grow up sure in the knowledge of their Hungarian heritage and as true patriots to Hungary. This is the heritage we received and continue to pass on.

Keywords: *emigrant Hungarians, Hungarian as a Heritage Language, Hungarian consciousness, theatre production, folk dance, traditional folk games*

Kulcsszavak: *emigráns magyarok, magyar származásnyelv, magyarságtudat, színháztudás, néptánc, népi játékok*

A kezdetektől a jelenig

Az 1970-es években, az emigráns magyarok által még 1958-ban létrehozott San Fernando Völgyi Magyar Református Egyház végre megerősödött annyira, hogy meghívta első, főállású lelképásztort. Az addig többnyire másoktól helyet bérlő közösség rövid időn belül megvásárolta saját templomát-gyülekezeti termét. Lendületes fejlődés, nö-

¹¹ Jakabffy Zsolt Attila lelképásztor; jakabffyzsolt@gmail.com

¹² Hársony Ildikó óvónő; ildikoharsony@gmail.com

¹³ Taylor Ágnes angol szakos tanárnő, szaktolmács; agnestaylorhu@gmail.com

¹⁴ Katona Valéria tanítónő; valeria@vkggroup.com

¹⁵ Magyar Beáta magyar–történelem–német szakos tanárnő; beaamagyar@sbcglobal.net

¹⁶ Taylor Daniel színházi rendező, operatőr; dantaylor68@gmail.com

¹⁷ Tóth Tibor néptánc oktató, koreográfus; tothek10169@yahoo.com

vekedés kezdődött.

A hetvenes évek második felében már sok fiatal, gyermekes család is tartozott a közösséghez. Szervezett gyermekfoglalkozások azonban nem voltak. Egyik alkalommal egy édesanya megkérdezte az egyik vezetőt, hogy „van-e itt óvodásoknak való magyar foglalkozás?” A válasz az volt: „ha csinálod, lesz!” És lett! Elkezdődtek a gyermeknapok, lerakva a ma jól működő magyar iskola alapjait.

Eleinte havonta egyszer szombat-vasárnapi, úgynevezett „itt alvós” foglalkozások várták a gyermekeket és az érdeklődő, vagy épp segíteni szándékozó szülőket, majd a kilencvenes évektől minden szombaton, rendszeresen zajlottak az alkalmak. Ekkor váltották az önkénteseket szakképzett tanárok-tanítók. 2008/2009-ben próbálkoztunk először a vasárnapi magyar iskolával, mely remekül bevált, és azóta is működik.

Az anyaországtól távol eső magyar iskoláknak számos nehézséggel kell megküzdeniük. Ide lehet sorolni a tankönyvekben való hiányt, azok bonyolultabb beszerzési lehetőségét, a gyerekek ingadozó létszámát, az esetleges nagy távolságokat a diákok lakhelye és az iskola között, a szakemberek hiányát stb. Egyházunknál az utóbbi néhány évtizedben mindegyik nehézséggel meg kellett küzdeni. Néha csak egyesével, néha többel is azonos időben. A kitartó munka, a magyar kultúra és nyelv ápolásának igénye megtartotta iskolánkat és lehetővé teszi működését. Los Angeles területén iskolánk a legrégebben és legeredményesebben működő magyar iskola. Az utóbbi években újra megjelentek az intézmény legelső iskolásai, immár gyermekeiket hordva az óvodába, ahonnan néhány éven belül kinövik magukat az iskolai tantermekbe.

A Reményik Sándor Keresztény Magyar Iskola működési hátterét továbbra is elsősorban a San Fernando Völgyi Magyar Református Egyház és a gyermekek szüleinek befizetései biztosítják. Benefit bálókból és pályázatokból próbáljuk kereteinket bővíteni és az új megvalósításokra, fejlesztésekre az anyagi hátteret megteremteni.

Az iskolában az osztályok mellett egy diákszínpad és egy gyermek néptáncscsoport is működik.

Óvoda – Óriások¹⁸

Az óvodában 2.5–5 éves korú gyerekekkel foglalkozunk. A legtöbb gyermek 3 éves korban kerül hozzánk, többnyire még nem volt közösségben, és a mi feladatunk, hogy a szülői környezetből zökkenőmentesen beszoktassuk őket egy közösségi környezetbe.

A gyermekek egy része vegyes házasságból származik: az egyik szülő amerikai, a másik magyar. Ilyen esetben a szülők érdeke, hogy a gyermek mindkét nyelvet megtanulja és folyamatosan használja.

Egy nap folyamán három foglalkozást tartunk a gyermekeknek. Az első foglalkozáson általában egy ismert mesét dolgozunk fel: képek segítségével vagy bábjátékkal mutatjuk be a gyerekeknek, sokszor együtt eljátsszuk azt. A kedvencek közé tartozik

¹⁸ A csoportot Hársony Ildikó óvónő vezeti.

többek között: *Az iciri piciri; Volt egy török, Mehemed; A három kismalac és a farkas; A három pillangó; A kecske és hét kisgida*. A következő foglalkozás a környezetismeret, mely órán érintjük a következő témaköröket: időjárás, állatok, gyümölcsök, színek, formák, számok, közlekedési eszközök. Végül a kézügyességi foglalkozás keretében mesével vagy környezetismerettel kapcsolatosan színezünk, festünk, ragasztunk, vágunk, gyurmázunk stb. A foglalkozások közben a gyerekek szabadon játszhatnak: építőjátékokkal, legóval, fa kockákkal, a játékkonyhában, a babasarokban vagy az autósarokban. Sokat énekelünk és körjátékokkal is fejlesztjük a gyermekek nyelvi ismereteit. Nagy kedvenc a *Nyuszi ül a fűben, Elvesztettem zsebkendőmet, Bújj, bújj zöld ág* stb.

Mivel iskolánk keresztény iskola, ezért minden reggel együtt imádkozunk, és a keresztény értékeket már ebben a korban elkezdjük megismertetni a gyerekeinkkel.

A hétköznapiakon túl karácsonyra és anyák napjára mindig kis műsorral készülünk, amit a gyermekek és a szülők egyaránt nagyon élveznek. Általában verseket, énekeket tanulunk ezekre az alkalmakra, de a tavalyi évben egy kis néptánc műsort is bemutattunk anyák napján.

Nagy áldás és siker a gyermekekkel foglalkozni. Az évek során generációk nőttek fel előttünk, és mindig nagy öröm hallani tőlük, hogy a későbbiekben is emlékeznek a magyar óvodában, iskolában eltöltött időre, sőt, nemcsak emlékeznek, hanem a magyar iskola közössége családjuk részévé vált.

Első és második osztály – Betűvetők¹⁹

Az iskola első/második osztályos csoportjának foglalkozásai teljes mértékben a magyar nyelv biztonságos használatára összpontosulnak. Az oktatás kizárólag magyarul folyik, s a gyermekek szinonimákkal, nyelvi árnyalatokkal, finomságokkal bővítik ismereteiket a tanév folyamán. Személyes beszélgetés mellett a magyar népmesék, versek, mondókák szerves részei óráinknak. Külön hangsúlyt fektetünk a memorizálásra, de gyakran eljátszatjuk vagy lerajzoltatjuk velük a hallottakat. A nyelvtan és irodalom mellett megismertetjük diákjainkkal Magyarország földrajzát, nagyvonalakban a történelmi korokat és azok fontosabb eseményeit, az évszakokat és azok jellegzetességeit, és természetesen népszokásainkat, hagyományainkat is.

Az órák gerincét a magyar ABC elsajátítása, írás és folyamatos olvasás képezi. Játsszunk betűkkel, szavakkal, és rövid verseket tanulunk. Csoportunk általában 6-10 főből áll, főleg az Egyesült Államokban született teljesen magyar vagy vegyes anyanyelvű szülők gyerekeiből. Ritkábban ugyan, de vannak Magyarországról frissen érkezett tanulóink is.

Elsős, másodikos diákjaink aktív résztvevői az iskola értékes rendezvényeinek, úgymint a történelmi játszóházunknak, a karácsonyi és anyák napi műsornak, melyben népi táncos, énekes, zenés, verses produkciót mutatnak be közösen a többi osztállyal.

¹⁹ A csoportot Taylor Ágnes vezeti.

A második év végére, tanulóink folyamatosan és biztonságosan beszélik a magyar nyelvet, önállóan írnak rövidebb, egyszerű szavakkal, és legalább második szinten olvasnak. Eligazodnak Magyarország térképén, meg tudják nevezni nagyobb városainkat, folyóinkat, tavainkat és a velünk határos országokat. Ismereteikben egyformán szerepelnek versek, népdalok és népi játékok.

Harmadik és negyedik osztály – Gézengúzok²⁰

Ebbe a csoportba a gyerekek 8-9 évesen kerülnek, amikor már tudnak írni és olvasni, körülbelül az otthoni tudásszint második osztályának megfelelő szinten, s kettő, de esetenként három évig is maradnak. A harmadik és negyedikes magyar nyelv és irodalom anyag feldolgozása a fő célunk.

Természetesen nem tudunk annyit megvalósítani, mint egy otthoni iskolában, így a tanterv összeállításánál figyelembe vettük a lényegesen alacsonyabb óraszámot. Vasárnaponként két és fél órát találkoznak, ebbe az időbe kell beleszűrni mindazt, amit csak lehet. A magyarországi követelmények szerint a harmadik és negyedikes magyar nyelv és irodalom leszűkített anyagát próbáljuk elsajátítani, kitekintve az ötödikes követelményekre is. A létszám nem magas, talán még soha nem volt tíznél több tanuló egy osztályban. Rendkívül kellemes létszám.

Néhány évvel ezelőtt a Balassi Intézet szakembereinek segítségével és helyi tantestületünk tagjaival kidolgoztunk egy, az iskolánkra "szabott" tantervet, ami figyelembe veszi helyi adottságainkat és lehetőségeinket. Az Apáczai Kiadó tankönyveiből dolgozunk. A csoportomban nagy hangsúlyt helyezünk az olvasásra, mint az információ-szerzés legfontosabb módjára. Nem könnyű feladat. Az angol nyelv 26 betűs ábécéjéhez képest a magyar ábécé sokkal több betűt tartalmaz. Örök nehézség a két- és háromjegyű mássalhangzók és a jellegzetes magyar magánhangzók (á, é, ö, ő, ó, ú, ü, ű) helyes olvasása, írása. Beszédben helyesen használják a gyerekek a hangokat, de olvasva és írva más kihívást jelentenek. Olvasmányaik során megismerik a tanulók a magyar történelem kulcsfontosságú eseményeit. Sor kerül mesékre, mondákra, nagy költőink verseire, mondókákra, s nagy hangsúlyt kap Magyarország földrajzának és természeti adottságainak megismertetése is. Tapasztalatunk szerint a gyerekek nagyon szívesen olvasnak a mai Magyarországról, annak műemléki örökségeiről, természeti adottságairól. Ez az a téma, amit közvetlenül össze tudnak kapcsolni saját élményeikkel, hiszen ilyen-olyan rendszerességgel, de iskolánk majd minden tanulója jár vagy járt már az anyaországban. Nyelvtani ismeretek terén a főbb szófajokkal, ige, főnév, melléknév, számnév és névelővel foglalkozunk. Csoportja válogatja, de általában szívesen foglalkoznak a szófajokkal is, talán mert szófajokra vonatkozó ismereteik valamilyen szinten már megvannak mire ebbe a csoportba kerülnek, hiszen szófajokkal az amerikai iskolában is foglalkoznak.

²⁰ A csoportot Katona Valéria vezeti.

Elsődleges és legfontosabb cél a 8-10 éves korosztály tanításában, hogy szívesen használják a tanulók szülei, nagyszülei, s nagyon sok esetben saját anyanyelvüket, a magyar nyelvet. Tudjanak folyamatosan és a szöveg tartalmát megértve olvasni. Az olvasottakról tudjanak saját szavaikkal beszámolni, néhány mondatban írni, valamint kérdésekre válaszolni. Legyenek tisztában nyelvtani alapfogalmakkal, és tudják nyelvtani ismereteiket használni. Tudják Magyarországot elhelyezni a térképen, fontosabb tájegységeit megnevezni, és azok sajátosságairól néhány szóban beszélni. Heti két és fél-három óra nagyon kevés. Mindenképpen szükség van a család segítségére és közreműködésére. Csak és kizárólag az iskola és család közös együttműködésével lehet célunkat elérni.

Nagy csoport – Írástudók²¹

Ez a csoport a magyar iskolánk legidősebb korosztályát foglalja magába, tagjai az otthoni iskolák felső tagozatos tanulóinak felelnek meg leginkább. Ebben a csoportban is több évig maradnak a diákok, és nagyszerű eredményeket lehet velük elérni. Általában mire ebbe a csoportba kerülnek a gyerekek, már évek óta a magyar iskola tanulói, remekül beszélnek magyarul, legalább ötödikes szinten írnak és olvasnak, és az itt eltöltött éveknél köszönhetően ismerik hazánk főbb történelmi eseményeit, földrajzát, látnivalóit.

Általában igen homogén, jól összeszokott társaság kerül az Írástudó csoportba, így remekül lehet koncentrálni a kitűzött célokra és feladatokra. Ebben a korcsoportban a legnagyobb problémát az jelenti, hogy az egyre növekvő iskolai kötelezettségek miatt megnövekszik az angol nyelv hatása, és ezzel párhuzamosan lecsökken a gyerekek magyar nyelv használata. A rendelkezésünkre álló heti egy vasárnap arra elegendő csupán, hogy magyarságtudatukat erősítsük, tovább mélyítsük a már meglévő nyelvtudást, illetve további történelmi ismereteket adjunk át. Továbbra is fontos az olvasás állandó gyakorlása, a szókincs bővítése, szinten tartása, és mindemellett új ismeretek megszerzése.

A nyelvtan és a helyesírás állandó része a tananyagnak, de a legtöbb időt a tanulóink történelmi és honismereti tudásának bővítésére szánjuk. A legfontosabb feladat megtalálni a történelem azon érdekes pontjait, ami felkelti az érdeklődést, biztosítja a további tudásvágyat. Minden évben kiválasztunk egy korszakot, amiben alaposan elmélyülünk. Ehhez kapcsolódóan filmeket, irodalmi műveket dolgozunk fel, a témához kapcsolódó érdekes információkról olvasunk, beszélünk. Minden évben megemlékezünk a nagy történelmi eseményekről, és újra és újra átismételjük az ezekhez kapcsolódó történéseket. Megpróbáljuk színes, játékos feladatokkal és csoportos rajzos/poszteres prezentációkkal érdekesebbé tenni a tanultakat. Ilyenkor általában a fiatalabb csoportokat is bevonjuk a munkába, aminek nagyon jó közösségépítő hatása is van. Csodálatos látni, hogy mennyire szeretik gyermekeink hazánk sokszínű történelmét, és milyen érdeklődéssel fogadják a közvetített információ bármilyen formáját.

²¹ A csoportot Magyar Beáta vezeti.

Az írásbeli munkáknál sok segítséget kapunk a szülőktől, hiszen a fogalmazások befejezésére legtöbbször otthon kerül sor. Az itt tanulók már hosszabb, több bekezdéses fogalmazásokat készítenek, többféle műfajban. Írnak jellemzést, kritikát, élménybeszámolókat és egyszerű leíró fogalmazásokat is.

Iskolánk ebben a tanévben újraindította hetilapját, melyet gyerekeink nagy szeretettel és érdeklődéssel olvasnak. Itt lehetőség nyílik arra is, hogy jól sikerült írásaikat nyomtatásban viszont lássák, aminek óriási sikere van. Alig várják minden vasárnap, hogy megoldjuk az újság rejtvényét, és elolvassuk a megjelent cikkeket.

Legfontosabb célunk ebben a csoportban a gyerekek magyarságtudatának olyan szintű elmélyítése, hogy az életük része legyen, és azt olyan értéknek tartásák, amire mindig és mindenhol büszkéek lehetnek. A honismereti, történelmi és anyanyelvi tananyagok mind ezt a célt szolgálják.

Lármafa Diákszínpad²²

A 2014-15 iskolai évben fennállása óta először színjátszó csoportot indít a Reményik Sándor Keresztyén Magyar Iskola. Célunk történelmünk híres eseményeinek, alakjainak megismertetése diákjainkkal és előadásainkat megtekintő közönségünkkel. Az Egyesült Államokban született illetve nevelkedett magyar gyermekek talán itt hallanak először az 1848-as szabadságharcról, Mátyás királyról vagy a kurucok és labancok csatározásairól, és féltő, hogy lassan feledésbe merül, hogy mi a magyarok eredete, honnan érkezünk a Kárpát-medencébe, kik vagyunk valójában és milyen viszontagságos a történelmünk.

Ebben a színjátszó csoportban találkozni fognak mondáink, regéink, legendáink hőseivel, királyainkkal, fejedelmeinkkel, országunkat fenyegető ellenségeinkkel, ezáltal betekintést nyerve nemzeti mivoltunkra.

Ha munkánk sikerrel jár, nemcsak remek előadásokat tudunk bemutatni, hanem továbbadhatjuk, feleleveníthetjük történelmi örökségünket egy új, a hazától távolcsadadt nemzedéknek.

Szereplőink az iskola eddigi immár végzős tanulóiból, illetve kívülről érkező érdeklődőkből fognak összeállni. Próbáink az iskola rendje szerint a vasárnapi tanítási periódusba lesznek megtartva. Diákjaink a rájuk kiosztott történelmi alakokról tanulmányt készítenek, melyben összegyűjtik a tényeket, eseményeket, majd az elkészült munkát megosztják társaikkal. Így biztosítjuk, hogy mindenki megértse és megismerje az adott téma szereplőit, azoknak céljait, motivációit. Darabjainkat a próza mellett vers, ének, tánc és zenei betétek színesítik. A csoport együtt készíti az előadáshoz szükséges díszleteket, kosztümöket. Egyetlen érdeklődőt sem utasítunk el, még azokat sem, akik önszántukból inkább nem vállalják a szöveges szereplést. Háttérművészekre, sőt a színpalok mögött dolgozó segítőkre is szükségünk van, s ők is ugyanúgy fognak részvételükkel gyarapodni történelmünk megismerésében.

²² Taylor Daniel a csoport művészeti igazgatója.

Gondoltunk közönségünk magyarul nem értő, nem beszélő tagjaira is. Minden előadásnak van angolra fordított szöveges változata, mely a színpadon elhelyezett digitális kijelzőn olvasható az előadás alatt. Ennek tudatában reméljük, hogy az előadásra érkező rokonok, ismerősök, amerikai és más nemzetiségű érdeklődőket is magukkal hoznak, és ők is teljes mértékben élvezni tudják majd bemutatóinkat.

Mivel ez egy új kezdeményezés, szeretnénk, ha az első szezon úgy terjesztené hírünket, mint annak idején a vést jelző lármafák, és ezáltal színjátszó csoportunk szerves részévé válhat ennek a nagyon fontos munkát végző oktatási intézménynek. Bízunk benne, hogy mindez Isten segítségével sikerülni fog.

Rontó-Bontó gyermek néptánc csoport²³

A csoport története a múlt századra nyúlik vissza. A Reseda-i református egyháznál már 1998-ban a maga formájában egy nagyszerű magyar iskola működött. Az egyik szülő felvetette az iskolán belül való néptánc oktatást. Nos, azóta megszületett és megnőtt ez a kis csoport. Általánosan 6-14 éves korú gyermekekkel foglalkoztunk a magyar iskolai kereteken belül. Közben az egyházon belül is változás történt és Isten felénk rendelte Nt. Jakabffy Zsoltot, aki fiatal meglátásával szinte újra reformálta az egyházat és magát a magyar iskolát is, kialakítva egy nagyszerű tanári csoportot, mely a mai napig is helyét megállva oldja meg keresztényi keretek között az emigrációban felnevelkedő gyerekek haza-nevelését és a magyarságtudat átadását.

A csoport célja: *Neked Nevelem, Hazám Őket*. Autentikus népzene és néprajzot tanulunk a jelenlegi és elvált magyarországi részekről. Népzene, énekeket – szókincsüket átbeszélve, mert hogyan is énekelhetnél szívből, ha nem érted mit énekelisz?

A tanév során szeptembertől májusig, minden vasárnap magyar tájegységek táncait, szokásait elevenítjük fel és tanuljuk. Havonta egyszer néprajz óra keretén belül népi szokásokról, népi hangszerekről, jeles napokról is tanulnak a gyerekek. Éves szinten 2-3 tánc koreográfiát tanulnak, amelyeket majáliskor és karácsonykor mutatnak be, néha más egyháztól vagy magyar rendezvényektől kapott meghívásnak is eleget próbálunk tenni. Sok fellépésünk megtekinthető a You Tube-on is.

Iskolánk legnagyobb kihívása megtartani tanulóinkat 14 éves kor után is. Nagyon sok gyerek nőtt fel a kezünk alatt, és nagyon sok jó tehetséget láttunk, de sajnos sok elveszett, részben az amerikai iskolarendszer, részben a társadalmi berendezkedés miatt.

Nagy gondunk még a csoporton belüli korkülönbség, de ez is áthidalható. Nagy örömem és munkánk sikerének mérője az, hogy sokan azok közül, akikkel itt kezdtem 1998-ban, jelenleg a helyi felnőtt Kárpátok tánc csoportban bontogatják szárnyaikat, illetve többen is Magyarországon tanulnak tovább.

²³ A néptánc csoport vezetője Tóth Tibor. 1993-ban érkezett az Egyesült Államokba, korábban az Állami Nép Együttessel dolgozott 7 évet. Először a Clevelandi Regós csoportnál, majd Los Angelesben a Kárpátok Nép Együttesben és az AMAN nemzetközi csoportban kamatoztatta tudását.